

Johan Mortensen
Vegna Skinku- og ostaáhugabólkin

Jólaskinkan og ostar

Tað er stórir áhugi fyri okkara royndum við at turka skinkur og ostar og verður javnan spurt hvussu gongur, so ein lítill kunning er kanska relevant :

Í januar 2011 hongdu vit 3 skinkutjógv upp í skinkuhjallin, hesi vígaðu 12 kg hvørt ! Aftaná at verða smurd inn í feitt, sum vant, hevur ikki verið mannað á teimum. Í sambandi við KOKS bókin og stóra tiltakið har ma., nógvir útlenskir gastro-nomar vóru tilstaðar varð

avrátt at royna eitt av hesum tjógvum.

Tjógvið, ella skinkan sum nú er rætta heitið, vígaði nú umleið 8 kg aftaná at hava hingið í lotinum í samfull tvey ár ! Tað var við sera stórum spenningi at smakkað varð. Tað vísti seg at skinkan er nøktandi turr, er ógvuliga vælsmakandi og harmonisk og merkist eisini at vit hava nógv salt og aðrar spennandi smakkir og mikro-organismur í okkara veðurlagi. Bæði føroyingar og

útlendingarnir sum royndu skinkuna vóru bilsnir yvir hvussu væl henda roynd er heppnast og er nú als ongin ivi um at sera stórir marknaður er uttanlanda fyri hesari framleiðslu. Vit eru samdir um at lata hini bæði tjógvini hanga eitt ár afturat og hava tær tá sama aldur sum heimskenda spanska Serrano skinkan sum hongur uppi í trý ár.

Okkara ostar, sum vit hongdu upp í September 2011 eru ikki minni spennandi. Nú

teir eru um eitt ára gamlir fer stór broyting og búning fram og hava vit ein ost sum í dag í smakki og konsistensi er sera áhugaverdur og kann kappast við flestum útlenskar ostar av hesum slagi. Yvirhvørur øll tey sum roynt hava ostarnar hava bert gott at bera teimum.

Samanumtikið kann sigast at okkara veðurlag hevur sera stórar møguleikar fyri slíkum framleiðslum og fara vit nú av álvara undir størri vinnuliga framleiðslu av skinkum og ostum og nýtið eg hvíð at takka Vinnuframa fyri veittan stuðul til okkara verkætlan.

Eg vænti at 2013 verður eitt sera spennandi gastro-nomiskt ár og har vit fara at síggja nógv meira til vaksandi ráki og áhuganum fyri Norðurlenskum framleiðslum. Tað hevði verið ynskiligt at MBM og Bóndafelagið sýndu hesum nýbroti innan føroyska gastronomi størri áhuga tess limum at fíggarligum frama.

Skúlastovan á dagstovninum Birkilund
Emily Næs, Allan Mortensen og Maybritt við Strond

Felags front fyri framtíðina

– um innskúlingina av føroyskum børnum

Í farnu viku sóknaðist formaður Føroya lærarafelags, Herálvur Jacobsen, eftir, hvat verður av arbeidshólinum, sum skal viðgera spurningin, um skúlaaldurin skal lækkast ella ikki. Vit eru púra samd við Herálv um, at tað er umráðandi at taka eina avgerð um, hvat tilboð skal vera til tey 6 ára gomlu børnini.

Fyri okkum er tað ikki so týðningarmikið, um tað eitur, at skúlaaldurin lækkar, forskúlar verða settir á stovn, ella um tað er eitt tilboð sum tað, vit hava í Birkilund, við einari stovu fyri tey elstu børnini á stovninum burturav, í dagligari talu “skúlastovan.”

Tað, vit leggja dent á, er innihaldið í tilboðnum, ikki hvussu tað eitur. Tí vilja vit eisini heita á landsstýrismannin í mentamálum um at seta ein arbeidshólk at arbeiða við málinum. Sjálvsagt vænta vit, at allir relevantir fakbólkar verða umboðaðir, eisini námsfrøðingar, sum jú hava eina servitan um hesi børnini.

Yvirhvørur sakna vit námsfrøðiliga servitan í Mentamálaráðnum. Mentamálaráðið, sum hevur ábyrgdina av økinum, hevur ongan námsfrøðing settan, ei heldur nakra virkandi námsfrøðiliga ráðgeving.

Í sambandi við uppskotið um tann nýggja skúlaformin í Danmark segði útbúgvingarráðharrin, Morten Østergaard, í oddagrein í Politiken nú ein dagin, at tey 6 ára gomlu børnini skulu inn í lærutilgongdir eins og tey størri børnini. Hann tosar m. a. um rútmikk, kost, aktivitetstímar og – kanska eitt sindur sarkastiskt – at tað er gott við tryggileika, men at størri dentur í framtíðini skal leggjast á spæl og læru.

Greinin víðger eisini tann skilnað, sum er ímillum fakbólkar, og nevnið, at tað átti at verið heilt natúrligt, at sosialpedagogar, sosialráðgevar, námsfrøðingar og lærarar í tóttum samstarvi tóku sær av barninum sum einari heild og ikki bert hugsa tann fakliga partin inn

í skúlagongdina. Eitt barn er jú eitt menniskja, føtt við kenslum, sum vit ikki altíð eru harrar yvir, hvussu koma til sjóndar.

Ikki fyrr enn ymiskleikin verður virdur og toldur millum starvsbólkar, er hugsingur um eitt samstarv á jøvnum føti. Vit sakna veruliga, at tann politiski skúlamyndugleikin kemur við í kjakið um innskúling av okkara børnum.

Sum stóðan er nú, fer hvør einstøk kommuna í holt við at geva barninum í síni kommunu tað tilboð, sum tey halda tær børnunum best. Tað kann ein ikki lasta kommunurnar fyri. Tað er bara tað við tí, at ongar yvirskipaðar vegleiðingar ella reglur koma frá teimum, sum varða av økinum. Tískil verða tilboðini til børnini í innskúlingini sera ymisk runt landið.

Vit halda ikki, at tað er nøktandi, at so lítill áhugi er fyri hesum álvarsmáli, tí flestu barnagarðar og dagrøktir gera sítt ítarsta fyri at

menna og menta børnini væl, men tað er ikki gjørt teimum greitt, hvørji mál, tey skulu miða ímóti.

Barnagarðar og dagrøktir fáa tíðum afturmeldingar um, at summi børn áttu at gingið eitt ár afturat á dagstovni, áðrenn tey komu í skúla. Námsfrøðingar á hesum dagstovnum meta eisini, at viðhvørt er neyðugt at ráða til, at summi børn eru eitt ár afturat á stovni. Hetta hevði verið loyst, um skipanin var øðrvísi tey fyrstu skúlaárin.

Vit noyðast at viðurkenna, at samfelagið er broytt, og at dagsins børn eru minni saman við sínum avvarðandi, enn tey flestu kundu hugsað sær. Talið av hjúnaskilnaðum er økt munandi, og tað, ið er lagt fram um sosialar umstøður hjá barnafamiljum í Føroyum í sambandi við tiltakið “Í menniskjum góður tokki,” boðar heldur ikki frá góðum.

At hetta hevur ávirkan á tey børn, sum tað rakar, er einki at undrast á. Innlæringin hjá hesum børnum

er tíðum í vanda, tí teirra smáu heilar hava ov nógv at hugsa um. Vit skulu ikki lúgva fyri okkum sjálvum og halda, at “tað fer nokk at laga seg.”

Vit hava skyldu at hava áhuga í eini góðari skúla-byrjan fyri øll børn í Føroyum, líka mikið hvussu vit enn eru samansett. Vit skulu vita og ikki gita, at øll børn vilja læra. Vit vaksnu eru teirra spegilmyndir, og tey vilja og vænta, at vit slóða vegin fyri tey. Tað gera vit best, tá ymiskleikin sleppur fram.

Okkara greiða fatan er, at nógv fleiri tímar skulu setast av til innskúlingina, javnt deilt millum lærarar og námsfrøðingar. At serligar ásetingar mugu vera í lønarlagi og arbeidstíðum, og at arbeidshvítið og onnur viðurskipti í starvssetanum mugu verða tillagað soleiðis, at virðingin fyri hvørjum øðrum er góð. Fakfeløgini mugu finna skilvísar mannagongdir, soleiðis at lógir og ásetingar ikki eru ein forðan fyri mennandi samstarvi.

Okkara áheitan er, at vit mugu ganga undan og gera okkara egna innskúlingarpolitikk. Vit hava ikki fyri neyðini at leggja okkum eftir lægsta felagsnevna, tá ið tað ræður um normering. Vit skulu hava møguleika at fyrirbyggja, at børn hava spókilisir aftan á sær restina av sínum skúlalívi. Tey eru okkara rávøra, okkara framtíð.

Tann seinasta áheitanin er til foreldrin: Tit eiga børnini, tað er tykkara áhugi, at tað skal gangast tykkara børnum væl. Lærið okkum og tykkum at vera meira opin um júst hetta evnið. Spyrjið tykkum sjálv, um tit eru nøgd við tað, sum er. Kundi tað verið gjørt betur? Um so er, hvussu kundu tit hugsað tykkum, at innskúlingin sá út?

Eitt hugskot kundi verið, at felagið “Heim og skúli” setti Mentamálaráðnum stevnu saman við fakfeløgnum, soleiðis at týðningarmiklar partar saman kunnu gera hol í sjógv.